

Lunner kommune

Kommuneplan 2005 – 2016

Samfunnsdelen

Vedtatt av kommunestyret
24.11.05
Arkivsak 03/01931

Kommuneplan 2005 – 2016

Samfunnsdelen

Innholdsfortegnelse:

DEL I – PLANFORUTSETNINGER MV.	1
1 Forord	1
2 Innledning	1
2.1 Rammer for planleggingen	1
2.2 Formål med planleggingen	1
2.3 Organisering av arbeidet.....	1
2.4 Erfaringer med prosessen	2
2.5 Neste revisjon	2
2.6 Kommunen som samfunn	3
2.6.1 Befolkning (demografi).....	3
2.6.2 Økonomiske konsekvenser av befolkningssammensetningen.....	5
2.6.3 Beliggenhet	5
2.6.4 Næring og sysselsetting.....	6
2.6.5 Oppsummering av utfordringer i forhold til barn og unge.	6
2.7 Kommunens arealer.....	6
2.7.1 Natur- og kulturlandskapet, jordvern, friluftsliv	6
2.7.2 Bosettingsmønster/grendestruktur	6
2.7.3 Hyttebygging.....	7
2.8 Kommunen som organisasjon.....	7
2.9 Kommunen i regionen/kommunestruktur.....	7
2.9.1 Fylkesdelplan for Hadeland.....	7
2.9.2 Kommunestruktur.....	7
3 Samfunnssikkerhet	7
4 Tre scenarier for år 2016	8
DEL II – PLANINNHOLD	1
0 Innledning	1
1 Visjon for Lunner kommune	1
2 Langsiktige hovedmål for lokalsamfunnet	1
3 Kommunen som tjenesteyter	2
3.1 Mål for tjenesteproduksjonen	2
3.2 Strategier (retningslinjer for virksomheten)	2
3.2.1 Generelt.....	2
3.2.2 Barnehager	2
3.2.3 Skoler	3
3.2.4 Helse og omsorg.....	3
A Pleie og omsorg.....	3
B Helsevern.....	4
C Tiltak for flyktninger	4
D Forebyggende barnevern	4
3.2.5 Fritidstiltak for barn og unge.....	4

3.2.6	Spesielle tiltak for eldre.....	4
3.2.7	Kultur	4
3.2.8	Tilrettelegging for miljø og friluftsliv	5
3.2.9	Vedlikehold av kommunale veger.....	5
3.2.10	Vannforsyning og avløp.....	5
3.2.11	Tiltak for næringslivet.....	5
3.2.12	Grendeutvikling, befolkningsutvikling og boligbygging	6
3.2.13	Roa som kommunesenter	6
4	Kommunen som offentlig myndighet.....	6
4.1	Mål for myndighetsutøvelsen	6
4.2	Strategier (retningslinjer for virksomheten)	6
4.2.1	Generelt.....	6
4.2.2	Miljø og arealdisponering	7
A	Miljøvern, natur- og kulturlandskap.....	7
B	Universell utforming	7
C	Jordvern.....	7
D	Grende- og tettstedsutvikling	7
E	Boligbebyggelse.....	7
F	Fritidsbebyggelse	7
G	Byggesaksbehandling	8
H	Oppmålingsvirksomhet	8
4.2.3	Helse- og sosialpolitiske saker	8
A	Økonomisk sosialhjelp	8
B	Barnevernssaker	8
C	Flyktningesaker	8
D	Skjenke- og serveringsbevillinger	8
5	Kommunen som arbeidsgiver	8
5.1	Mål for personalpolitikken	8
5.2	Strategier (retningslinjer for virksomheten)	8
6	Kommunen som eiendomsforvalter	9
6.1	Mål for eiendomsforvaltningen	9
6.2	Strategier (retningslinjer for virksomheten)	9
6.2.1	Kommunale bygninger benyttet i tjenesteproduksjonen	9
6.2.2	Kommunale boliger.....	9
6.2.3	Andre eiendommer	9
1	Scenario 1.....	1
2	Scenario 2.....	2
3	Scenario 3.....	5

Vedlegg:

1. **Figur - organisering av arbeidet**
2. **Beskrivelse av 3 scenarier 2016.**
3. **Rapporter fra 5 ad hoc-utvalg (egne hefter):**
 - Rapport 1: Forslag til visjon, hovedmål og retningslinjer**
 - Rapport 2: Fritidsbebyggelse**
 - Rapport 3: Grendestruktur**
 - Rapport 4: Barne- og ungdomsmiljø**
 - Rapport 5: Natur- og kulturlandskap**
5. **Landbruksplan for Hadeland (eget hefte)**

Del I – planforutsetninger mv.

1 Forord

Når en skriver en kommuneplan, står en i fare for å skrive et dokument som blir til liten nytte. Denne frykten gjelder først og fremst samfunnsdelen, den verbale delen av planen. Årsaken er åpenbar. Langsiktige formuleringer må nødvendigvis bli nokså runde, og målsettingene kan lett bli preget av mange gode ønsker som ikke lar seg gjennomføre når budsjettallene kommer på bordet. Hvorvidt en har lyktes i denne planen vil fremtiden vise. I alle fall har det vært et bevisst ønske fra de som har arbeidet med denne planrevisjonen at den skal gi et klart uttrykk for kommunestyrets preferanser, som i neste omgang må legges til grunn når handlingsplaner og budsjett skal utformes de kommende årene.

Frykten kan også gjelde den andre delen av kommuneplanen, arealdelen, men her på en annen måte. Denne delen av planen er juridisk bindende. Ut fra den langsiktige strategien som fastsettes i samfunnsdelen, skal arealdelen styre utviklingen av det fysiske miljøet i kommunen, og dermed bruken av fast eiendom. Således vil den gripe direkte inn i hverdagen til mange innbyggere i kommunen. Erfaringsmessig vil det i enkeltsaker kunne oppstå på politikerne til å gi dispensasjoner. Noen dispensasjoner vil være ”ufarlige” i den forstand at de ikke uthuler planens intensjoner, mens andre kan gi konsekvenser som i sum kan gi et annen fremtidsbilde enn det som har vært ønskelig. I så fall blir planen verdiløs.

Den forrige planen, om gjaldt perioden 2000-2011, ble vedtatt i 1999. Den gang ble samfunnsdelen lite vektlagt. Arealdelen fikk en grundigere behandling, og dette har preget bruken etterpå. Riktig nok har samfunnsdelen blitt lagt til grunn i kommunens arbeid med handlingsplaner og budsjett, men den praktiske betydningen kan det nok stilles spørsmålstegn ved. Dette er uten tvil en typisk situasjon for norske kommuner, noe som det statlige planlovutvalgets forslag til nye lovregler søker å rette på.. Lunner kommune har for øvrig gitt en grundig høringsuttalelse til dette forslaget.

2 Innledning

2.1 Rammer for planleggingen

Rammen for kommuneplanleggingen finnes først og fremst i plan- og bygningslovens bestemmelser. Dessuten vil en del vedtatte overordnede planer gi føringer for planleggingen, så som landbruksplan og fylkesdelplan og fylkesplan. Kommunelovens § 5 gir regler om kommunestyrenes plikt til langsiktig planlegging. Kommuneplanen skal bestå av en langsiktig del og en kortsiktig del. Denne planen omfatter den langsiktige delen som skal gjelde en tolvårsperiode. Den er obligatorisk og skal danne basis for kommunens virksomhet i tiden fremover. Planleggingen skal være realistisk og den skal samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling i kommunen.

Den kortsiktige delen, som kalles handlingsprogram, skal gjelde en fireårs periode. Hos oss rulleres dette hvert år i forbindelse med budsjettet..

2.2 Formål med planleggingen

Formålet med planleggingen er som nevnt å styre samfunnsutviklingen i den retningen som kommunens folkevalgte organ, kommunestyret, ønsker. Spesielt viktig er det å styre arealbruken fordi disposisjonene som gjøres er tilnærmet irreversible. Bygger en et hus, hytte eller en vei, vil anlegget eller bygningen gjerne stå i mer enn hundre år.

2.3 Organisering av arbeidet

Kommunestyret satte planarbeidet i gang på sitt møte 18. desember 2003. Organiseringen og tidsplan ble i grove trekk bestemt. Organiseringen er vist på figuren i **vedlegg 1**. En valgte å fokusere spesielt på visse tema som syntes ekstra viktig å avklare i denne planrunden, noe som gjenspeiles i organiseringen. Det ville være uoverkommelig å konsentrere seg like mye om alle områder. En valgte

også å prøve et helt nytt opplegg med opprettelse av fem politiske utvalg (ad hoc utvalg) som tok for seg hvert sitt tema. Hver av gruppene fikk faglig sekretær fra administrasjonen. Hovedutfordringer og områder med spesielt fokus er nærmere beskrevet i kap 3.

De fem grupperapportene har sammen med innspill fra innbyggere dannet grunnlaget for administrasjonens videre arbeid med planen. Arealforvaltning har hatt ansvaret for arealdelen og enheten for planlegging, utvikling og faglig samordning (PUF) har hatt ansvaret for samfunnsdelen.

2.4 Erfaringer med prosessen

Det nye opplegget med å opprette mange politiske grupper bidro helt klart til å engasjere politikerne. Engasjementet i gruppene var stort, ikke minst fra gruppeledernes side. Noen skrev notater, og det ble foretatt befaringer. Mange arbeidstimer ble nedlagt. Fra politisk hold har det kommet helt klare signaler om at de var fornøyd med denne måten å arbeide på. Riktig nok falt mye av det praktiske arbeidet med å utforme selve rapportene på sekretærene fra administrasjonen, som også viste et beundringsverdige engasjement. Mange arbeidstimer både i og utenfor arbeidstid måtte til, noe som medførte at andre presserende oppgaver måtte skyves til side.

At politikerne kom så sterkt inn i bildet har muligens gått noe på bekostning av engasjementet i den administrative toppledelse. Men en ”administrativ kommuneplandag” der alle sekretærene la fram grupperapportene, bidro til å rette på dette. Det kan i alle fall ikke forventes at topplederne, som nødvendigvis må bruke mesteparten av sine mange arbeidstimer på kommunes drift, skal bruke mange arbeidstimer på utformingen av kommuneplanen. Engasjementet bør skje gjennom et ikke for stort antall møter spesielt tilrettelagt for formålet.

2.5 Neste revisjon

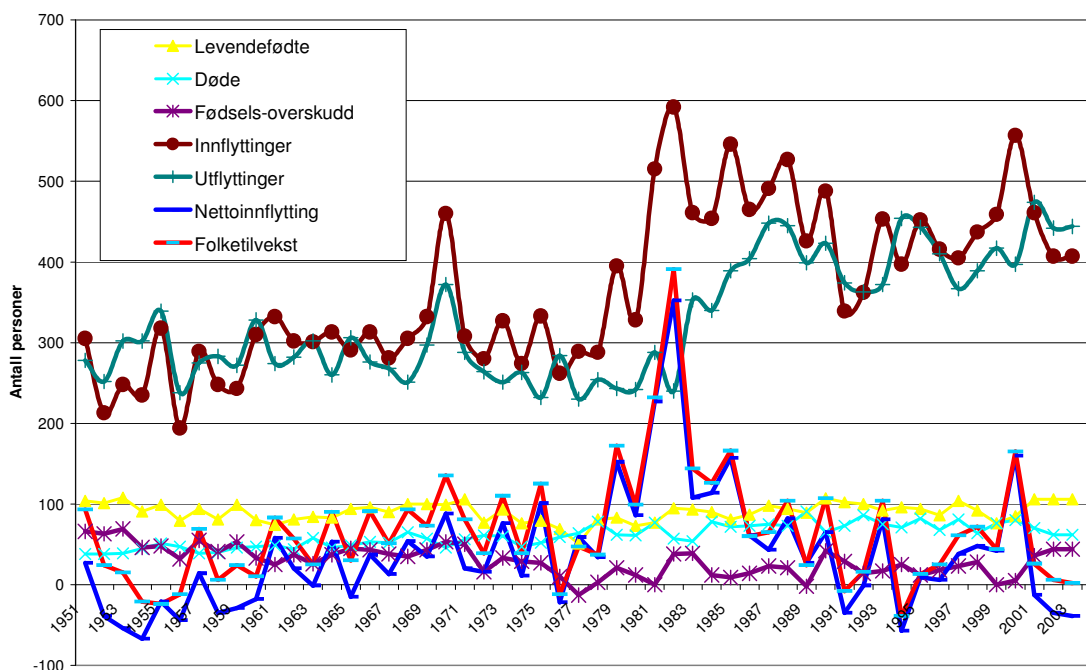
Denne planen ble vedtatt på møte i kommunestyret 24. november 2005. I alt ble den behandlet 12 ganger i utviklingsutvalget og 5 ganger i kommunestyret, noe som skulle borge for god politisk forankring. Samtidig ble det vedtatt at neste revisjon/evaluering skal skje våren 2007.

Hovedutfordringer i planperioden

2.6 Kommunen som samfunn

2.6.1 Befolkning (demografi)

Lunner er en "flyttekommune". Dette gjelder først og fremst de søndre delene av kommunen. De siste 20 årene har mellom 4 og 7 % av befolkningen flytter ut og inn av kommunen hvert år, noe som er høye tall sammenlignet med andre kommuner. Figur 1 nedenfor viser befolkningsutviklingen i Lunner helt tilbake til 1954.

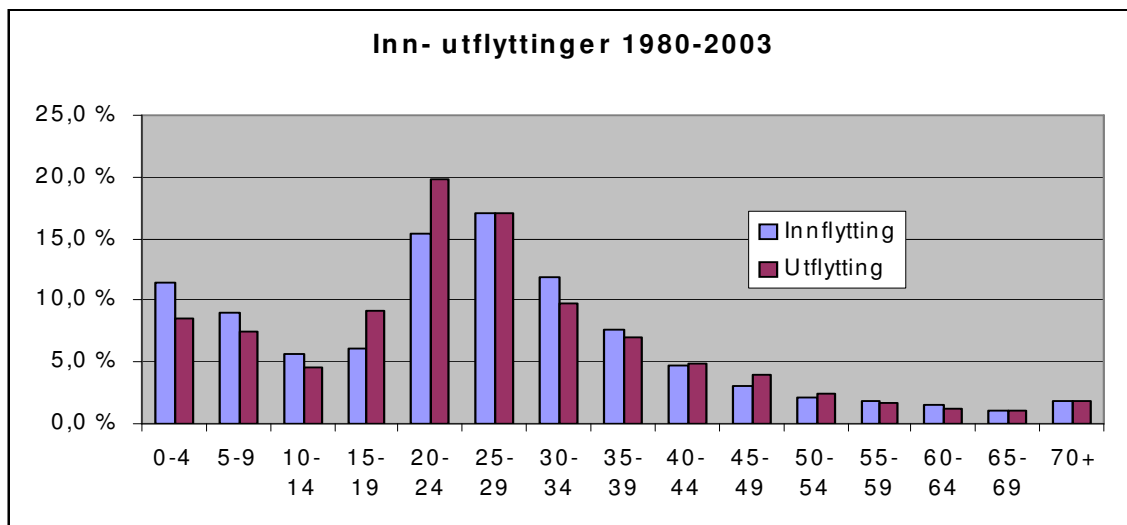

Figur 1 – befolkningsutviklingen i Lunner kommune fra 1954 (kilde SSB)

Som en ser varierer innflyttingen mye fra år til år. Det er tydelig at variasjonen samsvarer en del med det tilbudet som har vært på boligtomter og boliger opp gjennom årene. De aller fleste årene har utflyttingen vært noe mindre enn innflyttingen, slik at vi har et flytteoverskudd, jf den blå linja. Imidlertid synes det som om tendensen har snudd de siste tre årene da vi har hatt flytteunderskudd hvert år. Hva utflyttingen skyldes er uvisst og bør undersøkes nærmere. Lange arbeidsreiser er trolig en medvirkende årsak.

Flytteoverskudd sammen med et relativt stabilt fødselsoverskudd (0-50 personer pr år) har resultert i at innbyggertallet har økt jamt og trutt i hele perioden, jf. den røde linja. Vi er nå så vidt passert 8500 innbyggere, mot 7450 for 20 år siden. Dette er en økning på 14 % eller gjennomsnittlig 0,7 % hvert år.

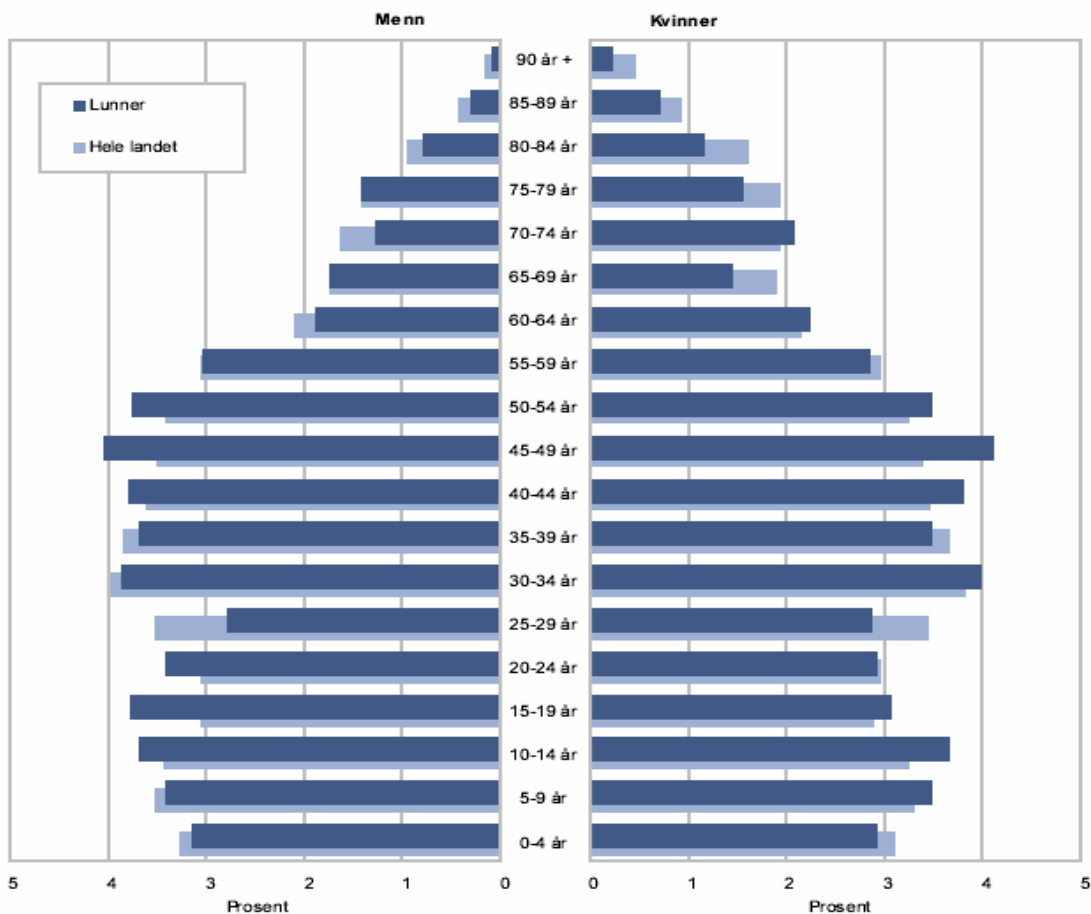
Befolkningsveksten har resultert i en ung befolkning. Dette skyldes nevnte fødselsoverskudd samt det faktum at de som flytter inn jamt over er noe yngre enn de som flytter ut. **Figur 2** viser gjennomsnittlig aldersfordeling blant de som flytter inn og ut for perioden 1980-2003.

Figur 2- aldersfordelingen blant de som flytter ut og inn til Lunner kommune

Innflyttingen er vist med blå (lyse) kolonner og utflyttingen med røde (mørke). Det er neppe overraskende at de er de unge familiene som flytter. Gjennomsnittlig alder for de som flytter inn er 25,6 år, mens den er 26,2 år for de som flytter ut. Vi har et klart flytteoverskudd av barn under 14 år, mens det motsatte er tilfellet for gruppen 15-24 år.

At Lunner har en ung befolkning bekreftes også av "befolkningstreet" som SSB har utarbeidet for året 2001. dette er vist på figur 3 på neste side. De mørke søylene er Lunnens verdier, mens de lyse er landsgjennomsnittet. Vi har få innbyggere over pensjonistalder, og mange på grunnskole-/videregående-/studetnivå. Her skiller vi oss klart ut fra nabokommunene våre. Både Gran og Jevnaker har en relativt gammel befolkning, spesielt Gran. Samtidig har vi overraskende liten andel innbyggere i forhold til landsgjennomsnittet under 4 år og mellom 25 og 29 år. Samme tendens finner vi for øvrig i Jevnaker og Gran.

Figur 3 - befolkingstre for Lunner kommune

Det er vanskelig å forklare årsaken til at gruppen 0-4 er så lavt i forhold til landsgjennomsnittet. Dette står i motstrid til det som er kommet frem i det som er sagt foran. Det ser ikke ut til at tilfeldige variasjoner i årene før 2001 er forklaringen. Heller ikke utviklingen av fødselstallet på landsbasis.

2.6.2 Økonomiske konsekvenser av befolknings sammensetningen.

Alderssammensetningen gir oss en spesiell utfordring når det gjelder kommuneøkonomien. Den er den viktigste årsaken til at Lunner kommunene får vesentlig mindre frie inntekter (skatt pluss rammetilskudd) enn landsgjennomsnittet regnet pr innbygger. Denne mindreinntekten utgjør omlag 1000 kroner pr innbygger eller totalt vel 8 mill kroner hvert år.

Inntektssystemet bygger på at behovet for velferdsgoder og følgende kostnader er tilsvarende mindre, noe som ikke behøver å samsvare med virkeligheten. Mye tyder på at mangel på samsvar her er god del av årsaken til den meget anstrengte økonomien i Lunner kommune. For eksempel kan det synes som om det legges for lite vekt på ekstraavgifter til skole i forhold til besparelser ved å ha liten andel eldre.

Riktig nok har vi litt flere innbyggere i yrkesaktiv alder enn landsgjennomsnittet, og gjennomsnittsinntekten i kommunen er høyest i Oppland. Dette resulterer i gode skatteinntekter, men disse blir behørig redusert av statlige utjavningsordninger.

2.6.3 Beliggenhet

Vår nære beliggenhet til hovedstaden gir både fordeler og utfordringer. Vi kan nyte godt av et stort arbeidsmarked, kulturtilbud osv. På den annen side viser ungdomsmiljøet en urovekkende utvikling.

Dette skyldes nok til en viss grad uheldig påvirkning fra hovedstadsmiljøet, foruten mangel på kontakt med voksne. Det vises til rapporten fra **gruppe 4** om barne- og ungdomsmiljø.

2.6.4 Næring og sysselsetting

Folke- og bolig tellingen i 2001 viser at 41 % av arbeidstakerne i Lunner kommune hadde såkalt byrdefull pendling, dvs de brukte mer enn 1 ½ time på arbeidsreise hver dag. Dette er en meget høyt andel i forhold til landsgjennomsnittet. De aller fleste av disse (94 %) pendler til Oslo. Prosenten har økt noe (ca 1%) siden forrige telling i 1990. I samme periode har antall sysselsatte i vår kommune økt med ca 790 personer. Til sammenligning økte befolkningen med 639 personer.

Den høye prosenten skulle i utgangspunktet tilsi at kommunen burde prioritere næringsarbeid høyt i forhold til andre kommuner. Imidlertid viser erfaring at kommunen ikke har effektive virkemidler i denne sammenheng, samtidig som kommuneøkonomien ikke gir særlig spillerom.

Dessuten er Hadeland et felles arbeidsmarked, og næringsarbeid skjer, og bør skje, i stor grad regionalt. Det ble faktisk skapt ca 350 flere arbeidsplasser i nevnte 10-års periode for Lunnens innbyggere i regionen. Av disse var ca 200 i egen kommune. Det er med andre ord skapt arbeid i regionen for nesten halvparten av den økte sysselsettingen, mens den andre halvparten har fått byrdefull pendling. Det skapes flere arbeidsplasser lokalt enn man kanskje får inntrykk av.

2.6.5 Oppsummering av utfordringer i forhold til barn og unge.

Ut fra det som er sagt i det foregående karakteriseres Lunner kommune av en ung (og spredt) befolkning, nær beliggenhet til Osloregionen, meget stor andel innbyggere med byrdefull pendling og dårlig kommuneøkonomi. Denne kombinasjonen gir helt spesielle utfordringer i forhold til barne- og ungdomsmiljøet. Mye tid til pendling gir foreldre og andre liten tid til kontakt med barna samtidig som ungdomsmiljøet er utsatt for uheldig påvirkning fra hovedstadsmiljøet. Dårlig kommuneøkonomi gir små muligheter til offentlige tiltak. Som nevnt viser rapporten fra **gruppe 4** viser dette en foruroligende utvikling som bør tas på alvor. Konkrete men lite kostnadskrevende tiltak er viktig.

2.7 Kommunens arealer

2.7.1 Natur- og kulturlandskapet, jordvern, friluftsliv

Natur- og kulturlandskapet i kommunen har et særpreg som gjør det meget verdifullt, og som befolkningen ønsker å bevare. Rapporten fra **gruppe 5** viser dette med all mulig tydelighet. Kulturlandskapet er i stor grad knyttet til aktivt drift av landbrukseiendommene. Ønsket går hånd i hånd med ønsket om jordvern slik det går frem av den nylig vedtatte landbruksplanen. Færre husdyr har resultert i at det tradisjonelle kulturlandskapet gror igjen. De er også meget viktig å bevare de gode mulighetene for friluftsliv. Livskvaliteten til befolkningen er i stor grad knyttet til disse forholdene. En bevisst styring av arealbruken ved hjelp av vedtatt arealplaner er avgjørende viktig i denne forbindelse, kombinert med en reduksjon av forurensninger til vannforekomstene.

2.7.2 Bosettingsmønster/grendestruktur

Lunner har en meget spredt bosetting. Grendestrukturen har solid forankring i "folkesjela". Fordi vi har så mange pendlere, har folk gjerne mer tilknytning til grenda og lokalmiljøet enn til kommunen. Det vises til rapporten fra **gruppe 3** om grendeutvikling. Grendene er på mange måter Lunnens identitet som også bør bevares og utvikles selv om skolestrukturen sentraliseres. Men grendestruktur menes et mangfold av nærmiljø, slik gruppe 3 uttrykker det. I et nærmiljø skal innbyggerne kunne oppleve et sosialt nettverk, og tilhørighet i livets forskjellige faser. Det bør finnes mulighet for en viss grad av kontrollert spredt boligbygging, trafikksikre ferdselsårer og et samlingspunkt. Kommunen bør støtte frivillige lag og foreninger som kan støtte opp om miljøskapende arbeid.

Utbyggingsområder bør imidlertid lokaliseres i tilknytning til tettstedene Harestua, Grua, Roa, Lunner og Kalvsjø. For å bevare særpreget i grendene, dyrket mark mv. bør ny spredt bebyggelse begrenses. Lunner kommune bør i fremtiden tenke noe mer "urbant" når det gjelder nye bebyggelse, der en også tillater høyere utnyttelsesgrad i tettstedene.

2.7.3 Hyttebygging

Det unike natur- og kulturlandskapet kombinert med nærheten til Osloområdet gjør kommunen svært attraktiv til hyttebygging. Sterke økonomiske interesser står bak utbyggingsønsker. Det gir en spesiell utfordring å styre hyttebygging på en måte som ikke forringer livskvaliteten som ligger i vår visjon. Det vises til rapport fra **gruppe 2**. Her er områder for ny hyttebebyggelse konkret vurdert.

2.8 Kommunen som organisasjon

Den vedvarende anstrengte økonomien gjør at bemanningen på de fleste områder er knapp i forhold til de oppgaver som må gjøres. Gjentatte forsøk på å kutte ut oppgaver lykkes ikke på grunn av oppgavens presserende karakter. Gjentatt omorganiseringer ser heller ikke ut til å ha hatt den nødvendige økonomisk effekt. Dette medfører et press på de ansatte som igjen gir seg utslag i både sykefravær og lange arbeidsdager, noe som synes å være hovedutfordringen til Lunner kommune som organisasjon i dag.

2.9 Kommunen i regionen/kommunestruktur

2.9.1 Fylkesdelplan for Hadeland

Fylkesdelplanen for Hadeland ble vedtatt av fylkestinget 8.mars 2004 og godkjent av miljøverndepartementet 14. mai samme år. Den skal være retningsgivende for kommunes arbeid med kommuneplanen.

2.9.2 Kommunestruktur

Til del samtidig med utarbeidelse av fylkesdelplanen har det pågått en prosess om kommunestruktur i regi av Kommunes Sentralforbund. Det er slettet ikke sikkert at Lunner består som egen kommune når planperioden er ute. Dette har på en måte vært et dilemma i hele planprosessen, men en har valgt å planlegge som om vi fortsatt skal være egen kommune. Andre muligheter er det strengt tatt ikke dersom planprosessen skulle gå sin gang. Uansett vil planen her være et viktig uttrykk for våre premisser og ønsker når kommunesammenslutninger kommer på dagsordenen for alvor.

3 Samfunnssikkerhet

Kommunen har klare forpliktelser til å ivareta samfunnssikkerheten. Sannsynligheten for plutselige uønskede hendelser og krisesituasjoner skal reduseres. Videre skal det foreligge beredskapsplaner som skal sikre at konsekvensene blir minst mulig dersom ulykken først skulle være ute. I denne forbindelse er det utarbeidet en interkommunal risiko- og sårbarhetsanalyse (såkalt ROS-analyse) for hele Hadeland, som vurderer risikoen for ulike typer krisesituasjoner.

Kommunen skal også vurdere hvilke arealer i kommunen som kan utgjøre en særlig risiko for liv og helse, eller at miljøet kan bli skadelidende. Vi har ikke valgt å angi spesielle områder i kommuneplanens arealdel i denne forbindelse, bortsett fra areal i nærheten av høyspentlinjer der det foreslås forbud mot boligbygg nærmere enn 30m/50m fra midten av linjen.

Sannsynligheten for naturkatastrofer, så som flom, sterk vind, ras og lignende, er liten. Våre vassdrag har meget små nedbørfelt, og det finnes ikke rasfarlig kvikkleiere i kommunen. Riktig nok har det vært flommer som har voldt en del skade. For eksempel ble riksveg 4 stengt mellom Roa og Volla og ved Harestua Kiosk og Kro høsten 1988, men konsekvensene var likevel moderate. Vi kan heller ikke se at det finnes spesiell fare for akutte forurensninger og lignende.

For øvrig vil en henvisning til nevnte ROS-analyse som nylig er revidert samt egne handlingsplaner for krisesituasjoner.

4 Tre scenarier for år 2016

Som en illustrasjon og et hjelpemiddel i debatten om kommunes fremtid har rådmannen utarbeidet tre fremtidsbilder (scenarier) av kommunen ved utgangen av planperioden i 2016. De fikk navnene Effektivkommunen, Utviklingskommunen og Nærhetskommunen, og ble presentert for kommunestyret på et perspektivseminar i mai 04. Etterfølgende gruppearbeid og debatt er oppsummert i et notat som er **vedlegg 4** til planen her. Det samme er beskrivelse av de tre scenariene.

Del II – planinnhold

0 Innledning

Denne delen bygger på forslag fra **gruppe 1** og er delt i tre nivåer:

1. Visjon
2. Mål
3. Retningslinjer for virksomheten (strategier)

Plan- og bygningsloven bruker uttrykkene ”mål for utviklingen i kommunen” og ”retningslinjer for sektorenes planlegging”. I dette dokumentet har vi ansett begrepet ”retningslinjer for sektorenes virksomhet” analogt med begrepet ”strategier” dvs hvilken veier som skal velges innen de enkelte virksomhetsområder for oppnå målsettingene.

Kommunes virksomhet er delt inn i fire hovedområder alt ettersom hvilke formell rolle kommunen innehar:

1. Kommunen som produsent av velferdsgoder
2. Kommunen som offentlig myndighet
3. Kommunen som arbeidsgiver
4. Kommunen som eiendomsbesitter

Det gjelder helt forskjellige rammebetingelser for disse fire områdene. Ikke minst gjelder dette lovverk, rettsforhold og saksbehandlingsregler.

I det følgende refereres forslag til visjon, målsettinger og retningslinjer innen for de enkelte områder. Strengt tatt burde hvert enkelt punkt vært kommentert, men det er ikke praktisk mulig. Dokumentet ville da ha blitt for omfattende både for leser og saksbehandler. Vi må nøye oss med å henvise til at forslaget som følger er resultatet av prosessen så langt:

1 Visjon for Lunner kommune

Det gode liv lever vi bedre i Lunner! Nær naturen – nær byen!

I Lunner har vi en drøm om at alle skal leve et liv som er bedre enn det som er vanlig andre steder. Dette kan vi gjøre fordi vi lever så nær naturen og miljøet, samtidig som vi kan nyte godt av de godene som nærhet til storbyen gir oss. Ulempene ved å bo så nærme byen skal vi takle.

2 Langsiktige hovedmål for lokalsamfunnet

- **Reell og kompetent politisk styring.**
 - Alle skal gis mulighet til aktiv deltakelse i plan- og beslutningsprosesser. Det skal være ungdomshøringer i saker som angår ungdom spesielt.
 - Det skal være aktivt samarbeid mellom den kommunale forvaltningen og befolkningen for å fremme deltakelse og lokal mobilisering
- **Barn og ungdom skal sikres et godt oppvekstmiljø.**
- **Roa skal være regionalt kommunikasjonsknutepunkt og skole- og kultursentrum. Regionalt handelssenter skal være Vassenden, i sameksistens med lokale handelsmiljøer.**
- **Natur- og kulturlandskapet skal forvaltes bærekraftig og gi grunnlag for livskvalitet.**
- **Kultur- og organisasjonslivet skal være grunnlag for samhörighet og identitet.**
- **Nåværende grendestruktur, uavhengig av skolestruktur, skal opprettholdes og utvikles.**

- Kommunen skal fortsette med utredning av mulighetene for kommunesammenslåing dersom vi opplever at våre innbyggere er best tjent med det, og rammebetingelsene legges bedre til rette for dette.
- Lunner kommune skal arbeide aktivt for å forebygge uønskede hendelser og krisesituasjoner. Dersom slike likevel skulle oppstå, skal en kriseplan iverksettes, herunder informasjon til pårørende og allmennheten.
- Kommunes virksomheter skal gå foran som et godt eksempel ved å velge miljøvennlige løsninger for sin drift.

3 Kommunen som tjenesteyter

3.1 Mål for tjenesteproduksjonen

- Lunner Kommune skal være en moderne, tilpasningsdyktig og effektiv service- og tjenesteyter overfor befolkningen, med kvaliteter og kostnader som kan konkurrere med eksterne leverandører.
- Lunner kommune skal være en god oppvekst- og bokommune.

3.2 Strategier (retningslinjer for virksomheten)

3.2.1 Generelt

- Administrasjonen utformer tjenestetilbudet i tråd med gjeldende delegasjonsreglement.
- Det skal legges stor vekt på tverrfaglighet
- Det skal utarbeides kvalitetsstandarder og serviceerklæringer for alle hovedtjenester. Der det er aktuelt skal serviceerklæringene klargjøre skille mellom tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse.
- Den kommunale virksomheten skal drives effektivt, og økonomistyringen skal utføres slik at det oppnås balanse mellom tjenesteyting, kostnader og inntekter.
- Den løpende økonomirapporteringen og styringen skal prioriteres høyt.
- Det skal utarbeides administrative rutiner for en regelmessig sammenligning av effektivitet med andre kommuner og med det private.
- Politisk oppnevnt kontrollutvalg skal revidere kommunens måloppnåelse for tjenesteproduksjonen etter vedtatt instruks og egne vedtak for forvaltningsrevisjon.

3.2.2 Barnehager

- Lunner kommuneskal ha full barnehagedekning innen 01.08.07. Det skal legges til rette for familiebarnehager for barn under tre år.
- Åpningstidene skal i stor grad være tilpasset brukernes behov.
- Bemanning:
 - Det skal arbeides for å rekruttere flere menn til arbeid i barnehagene
 - Det skal tilrettelegges for rekruttering av førskolelærere.
 - Bemanningen skal gradvis økes slik at en ved slutten av perioden har 3 ansatte pr. avdeling med 18 barn i full tid.
 - Det skal arbeides for å få til en fast vikarordning.
- Faglig innhold:
 - Det skal legges vekt på mer frilek, rollelek og fysiske aktiviteter.
 - Det skal legges vekt på uteaktiviteter og kontakt med og opplæring/opplevelse i naturen.
- Utemiljøet ved barnehagene skal stimulere til lek og fysisk aktivitet.
- Lunner kommune skal arbeide for at private på lik linje med offentlige barnehager skal ha tariffavtale og like arbeidsforhold.

3.2.3 Skoler

- Barneskolene i nordbygda skal samles på Solheim (Lunner barneskole).
- Bemanning:
 - Rektorene gis mulighet for å prioritere ledelse og utviklingsarbeid.
 - Det bør tilsettes miljøarbeidere ved alle skoler.
 - Det skal arbeides for økt pedagogtetthet i grunnskolen.
- Faglig innhold:
 - Alle grunnskoleelever skal ivaretas gjennom et godt skoletilbud.
 - Det skal utvikles et pedagogisk veiledningsmiljø, og det skal stilles faglig kvalitetskrav til undervisningen.
 - Satsingen på dataopplæring i ungdomsskolen skal fullføres etter vedtatt plan. Dataopplæringen på barnetrinnet skal styrkes.
- Elever i grunnskolen skal gis kjennskap til hvordan næringsliv og lokalsamfunnet for øvrig fungerer.
- Det bør innledes et nært samarbeid til interkommunal musikk-skole for å sikre kvaliteten på musikkundervisningen i grunnskolen.
- Hjelp til barn/elever ved bruk av forebyggende tiltak:
 - Alle elever har rett til tilpasset undervisning.
 - Spesialpedagogisk hjelp skal gis så tidlig som mulig.
 - Det gis tilbud om intensiv opplæring til elever som strever med lesing og skriving.
- Tilbud til elever med spesielle behov:
 - Elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av undervisningen, skal sikres spesialpedagogiske ressurser.
 - Alle elever har rett til å være inkludert ved sin skole, men elever som ikke kan få tilfredsstillende tilbud ved skolen skal i perioder få et alternativt opplegg i hele, eller deler av skoletiden. Dette kan gjelde elever med psykososiale problem, atferdsvansker etc.
- Utemiljøet ved skolene skal stimulere til lek og fysisk aktivitet. Skolen skal ha fokus på mobbing, rus og voldsbruk, og ha tiltak mot dette ved å videreføre de holdningsskapende undervisningsopplegg det i dag jobbes ut fra..
- Det tverrfaglige samarbeidet mellom skolen og familie- og oppvekstenheten skal videreutvikles.
- Tilbud om skolefritidsordning (SFO) skal gis økonomisk støtte fra kommunen
- Samarbeidet med lag og foreninger for eksempel skolekorps, idrettslag osv, skal styrkes.
- Grunnskolen i Lunner skal forbli reelt gratis for elever og deres foresatte.

3.2.4 Helse og omsorg

A Pleie og omsorg

- Tilbudet innen pleie og omsorg skal styrkes i takt med behov og befolkningsvekst.
- Ethvert tjenestetilbud skal legges til rette slik at mottakerne kan beholde flest mulig egenfunksjoner.
- Det skal etableres møteplasser i offentlig og privat regi for å styrke nettverkssamarbeid for ulike grupper av befolkningen.
- Det skal legges opp til størst mulig grad av tverrfaglig samarbeid og samordning.
- Bedre mulighetene for å dekke behovene som etterspørres i de ulike livsfasene.
- Eldreomsorgen og innsatsen for pleie- og helsetrengende må gjenspeile respekt for enkeltindividet.
- Forebygging av helsemessige og sosiale problemer samt rehabilitering/habilitering må få mer fokus.
- Faglig kompetanse skal opprettholdes og videreutvikles på alle nivåer.
- Rehabiliteringsarbeid bør være en prioritert arbeidsmåte innen pleie og omsorg.

- Egne bemannede boliger for alders demente og pleietrengende yngre personer etableres i nærheten av Lunner sykehjem.

B Helsevern

- Forebyggende helsearbeid (miljørettet helsevern) skal være grunnlag for sosialt bærekraftig utvikling.
- Kommunen skal medvirke til at det opprettholdes to legesenter i kommunen.
- Helsestasjonen skal gi alle barn og ungdom riktig hjelp i riktig tid.
- Det psykiske helsearbeidet må styrkes.
- Det skal være et differensiert tilbud av boformer/institusjonsplasser for alle personer med en alvorlig sinnslidelse.
- Det skal legges vekt på å jobbe målrettet med personer som har en psykisk lidelse eller rusrelaterte problemer for å bidra til å opprettholde den enkeltes funksjons- og mestringsevne i størst mulig grad.

C Tiltak for flyktninger

- Kommunen skal ha som mål å ta i mot 16 flyktninger hvert år.
- Introduksjonsprogram skal tilbys alle nyankomne flyktninger til vår kommune.

D Forebyggende barnevern

- Det skal legges vekt på forebyggende arbeid i barnevernssaker, slik at myndighetssaker i størst mulig grad kan unngås.

3.2.5 Fritidstiltak for barn og unge

- Det skal legges til rette for et allaktivitetshus for ungdom sentralt i nordbygda og i sørbygda.
- Fritidstiltak for uorganisert ungdom skal styrkes.
- Det skal tilrettelegges for etablering av møtesteder/fritidsklubber i grendene.
- Frivillige lag og organisasjoner (ungdoms- og idrettsarbeid) skal styrkes ved hjelp av kommunale tilskudd, veiledning og informasjon.
- Kommunen skal tilrettelegge for aktivitet og fysisk fostring.
- Barn og unges delaktighet i lokalsamfunnet og ansvar for egne aktiviteter skal styrkes.
- Det skal arbeides med å videreutvikle tilbudet i den interkommunal musikkskolen med bredt tilbud.
- Ungdom skal gis et ansvar for å råde over egne ressurser gjennom ungdomsrådet.
- Nærmiljøanlegg i eksisterende skolekretser skal opprettholdes.
- Allerede eksisterende tilbud/tiltak skal videreutvikles MOT og SLT (samordning av lokalt kriminalitetsforebyggende tiltak) er eksempler på dette.
- Det skal arbeides for å få egen ungdomsleder i kommunen.
- Kommunen skal i løpet av 4 årsperioden frem til neste revisjon av arealdelen, i samarbeid med Lunner skytterlag, søke å avklare spørsmålet om ny lokalisering av skytebanen.

3.2.6 Spesielle tiltak for eldre

- Kommunen skal legge til rette for at private lag og foreninger kan yte frivillig hjelp til eldre, inkludert etablering av servicesentral.
- Det må arbeides kontinuerlig for å bedre de eldres livskvalitet.

3.2.7 Kultur

- Samarbeidet mellom vennskapskommunene skal videreutvikles

- Kommunen skal styrke frivillige lag og foreninger som arbeider med kulturaktiviteter ved hjelp av for eksempel tilskudd, lokaler, plass på kommunens hjemmeside og merkantile tjenester.
- Det skal arbeides videre med utbygging av eksisterende kirkegårder og anleggelse av ny urnelund på Harestua.
- Verdifulle kulturminner, kulturlandskap, veger og gutuer skal kartlegges og søkes vernet. Informasjonen skal brukes som grunnlag i kommunal planlegging og forvaltning.
- Nye lokaler for bibliotek skal innpasses i forbindelse med rehabiliteringen av Frøystad.
- Bevisstgjøring av kvalitetene ved vår historie, kultur og natur.
- Kommunen skal arbeide for å lokalisere et regionalt kulturbygg i området rundt rådhuset på Roa.

3.2.8 Tilrettelegging for miljø og friluftsliv

- Skolebarn skal sikres trygg skoleveg.
- Kommunen skal medvirke til at befolkningens muligheter for friluftsliv bedres, samt sikre allmennretten til å ferdes i skog og mark. Dette skal gjøres med bruk av økt kontrollaktivitet i forhold til å følge opp om lover og forskrifter, samt at bestemmelsene i kommuneplanen følges.
- Offentlige arealer som ligger sentralt til, bør opparbeides og pleies slik at de fremstår som tiltalende.
- Lunner Kommune markedsføres som en god og naturskjønn miljøkommune med gode muligheter for friluftsliv.
- Ved planlegging av boligfelt, skoler og barnehager skal det være god og trygg atkomst til lek og aktivitet i varierte og sammenhengende grøntområder.

3.2.9 Vedlikehold av kommunale veger

- Standarden på de kommunale vegene skal tilsvare det øvrige, offentlige vegnettet.

3.2.10 Vannforsyning og avløp

- Lunner kommune skal gjennom en effektiv og sikker vannforsyning sikre at alle abonnenter tilknyttet kommunale vannforsyningsanlegg får
 - Nok vann
 - Vann av tilfredsstillende kvalitet
 - Tilfredsstillende sikkerhet i forsyningen

Lunner kommune skal være behjelpelig med råd og veiledning slik at alle med private vannforsyningsanlegg også skal ha en tilfredsstillende vannforsyning.

Vannkvaliteten i vassdragene skal forbedres slik at en i løpet av planperioden oppnår en vannkvalitet som er egnet i forhold til de foreliggende brukerinteresser.

3.2.11 Tiltak for næringslivet

- Kommunen må på en planmessig måte øke sin innsats innen næringsutvikling:
 - Næringsarbeid (etablererveiledning, koordinering, markedsføring mv) bør i stor utstrekning skje regionalt. Kommuneadministrasjonen skal etablere et fast kontaktpunkt mot det regionale nivået.
 - Kommunen skal kunne tilby næringsarealer på Harestua, Grua sør og Roa.
 - Arbeidsplassene i jord- og skogbruket skal videreutvikles, både innenfor tradisjonelle og nye næringer.
 - Det skal legges til rette for nye arbeidsplasser i kommunen.

- Kommunens hjemmesider skal brukes aktivt som informasjonskanal for næringsetablering og kommunikasjon (synliggjøre utviklingsmulighetene i kommunen).
- Det skal legges vekt på ungdom som ressurs og som fremtidig kapital.
- Kommunen skal arbeide for at det etableres en møteplass for næringslivet og det offentlige.
- Kommunen skal arbeide for at det skapes et variert arbeidsmarked og gode tjenestetilbud innen rimelig pendleravstand fra Lunner.

3.2.12 Grendeutvikling, befolkningsutvikling og boligbygging

- Lunner kommune skal legge til rette for grendeutvikling gjennom gode etableringsordninger og gode kommunikasjonsmuligheter, mens nye utbyggingsområder lokaliseres til tettstedene:
 - Kommunen skal tilrettelegge for byggeklare tomter som muliggjør vedtatt befolkningsutvikling.
 - Kommunen skal støtte arbeidet med å etablere samlingspunkt i nærmiljøet
 - Kommunen må markedsføres som en god kommune å bo i med nærhet til store naturområder og ren luft.
 - Lunner kommune skal utnytte ordninger for formidlingslån (Startlån) til boligformål.

3.2.13 Roa som kommunesenter

- Det skal legges til rette for næringsutvikling nært sentrum.
- Det skal arbeides for å få til en miljøprioritert gjennomkjøring på fv.16.
- Grøntområdet langs Vigga skal fremstå som ryddig og tilgjengelig. Kantvegetasjonen skal bevares.

4 Kommunen som offentlig myndighet

4.1 Mål for myndighetsutøvelsen

- Forvaltningsoppgaver skal løses på en slik måte at rettssikkerhet og likebehandling ivaretas for alle.

4.2 Strategier (retningslinjer for virksomheten)

4.2.1 Generelt

- Alle saker som ikke har prinsipiell betydning skal i henhold til delegasjonsreglementet avgjøres av administrasjonen. Klager på slike saker behandles heller ikke politisk før oversendelse til statlig klageorgan, med unntak av klager etter plan- og bygningsloven. Kommunen skal i saksbehandlingen legge stor vekt på å holde regelbundne tidsfrister.
- Alle saker som er knyttet til eksisterende ubebygde tomter for boliger og fritidsbebyggelse i LNF-områder behandles av utviklingsutvalget før vedtak fattes. Klager på slike saker skal behandles politisk før oversendelse til statlig klageorgan.
- Administrasjonen rapporterer til det folkevalgte organ angående saker som det kan være tvil om kan være av prinsipiell betydning eller ikke.

4.2.2 Miljø og arealdisponering

A Miljøvern, natur- og kulturlandskap

- Grønnstrukturen på Hadeland står for identitet og særpreg som det er viktig å verne om. Dette innebærer bl.a. at det skal tas vare på viktige naturområder, og at det i regionen skal finnes varierte og lett tilgjengelige arealer for utøvelse av rekreasjon og friluftsliv:
- Kommunen skal legge til rette for bruk av miljøvennlige oppvarmingskilder både i bolig- og næringsbygg.
- Plan og bygningsloven og utbyggingsavtaler må brukes aktivt for å få etablert vannbåren varme i nye næringsbygg og større boligområder.
- Kommunen gjør ferdig hovedkartlegging av biologisk mangfold i 2005. Kartleggingen fortsetter som en kontinuerlig prosess.. Denne informasjonen brukes som grunnlag for kommunal planlegging og forvaltning.
- Det er viktig å ivareta særpreget fra svunnen tid og tilpasse nye bygninger og anlegg i det gamle miljøet.
- Kommunen skal gå foran som et godt eksempel når det gjelder miljøvennlige løsninger.
- Det skal utarbeides en plan for estetisk utforming av bygg og friområder.

B Universell utforming

- I plan- og byggesaksbehandling skal hensynet til universell utforming tillegges stor vekt.

C Jordvern

- Utbygging bør i størst mulig grad foregå som fortetting i områder som allerede er bebygd eller på areal som er regulert til utbygging.
- Sentrumsnære utbyggingsarealer bør ha høy utnyttelsesgrad
- Det må jobbes mot å etablere klare og langsiktige grenser mellom landbruksområdene og tettstedene.
- Landbruksplanens arealklassifisering skal legges til grunn for arealdisponeringen.

D Grende- og tettstedsutvikling

- Befolkningsveksten i grendene skal styres i forhold til vedtatte sektorplaner.
- Nye utbyggingsområder lokaliseres fortrinnsvis til tettstedene

E Boligbebyggelse

- Boligbebyggelse skal fortrinnsvis lokaliseres nært knutepunkt for kollektivtrafikk og eksisterende tettsteder.
- Det skal gis åpning for spredt boligbygging i tilknytning til eksisterende bebyggelse der dette ikke kommer i konflikt med tungtveiende interesser (kulturlandskap, landbruk, estetikk, friluftsliv mv).
- Kommunen skal bruke utbyggingsavtaler aktivt for å kunne legge til rette for boligtilbud i alle deler av kommunen.
- Nye boligfelt skal planlegges i samarbeid med landskapsarkitekt.

F Fritidsbebyggelse

- Det må tilstrebes klare grenser mellom områder som tillates bebygd og landbruks-, natur- og friluftsområder.
- Fritidsbebyggelse skal ikke lokaliseres i større områder som ikke er berørt tidligere.

- Det skal så raskt som mulig utarbeides en egen strategi for utvikling av Mylla-området som attraktivt hytteområde der det legges spesiell vekt på å redusere belastningen på naturverdiene i området.
- Standardheving på eksisterende hytter utenfor Marka og utenfor byggeforbudssonen langs vassdrag, godtas innenfor rammebetingelsene for ny bebyggelse i gjeldende kommuneplan.
- Fremføring av kjøreveg frem til eksisterende veggløse hytter godtas ikke dersom det ikke foreligger tungtveiende grunner. Slike godkjenninger skal opp til politisk behandling.

G Byggesaksbehandling

- Det skal legges vekt på estetikk i henhold til veileder.
- Byggesak på nett etableres

H Oppmålingsvirksomhet

- Kommunen skal legge til rett for bruk av ny teknologi som bedrer effektivitet og service overfor kundene.

4.2.3 Helse- og sosialpolitiske saker

A Økonomisk sosialhjelp

- Saksbehandlingen skal fremme økonomisk og sosial trygghet, bidra til å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til økt likeverd, likestilling og forebygge sosiale problemer.

B Barnevernssaker

- Barnevernstjenesten skal utvikles i tråd med den statlige barnevernsreformen.
- Det skal utvikles rutiner for et godt tverrfaglig samarbeid med andre tjenestesteder.

C Flyktningsaker

- Intensjonene i den nye introduksjonsloven skal følges opp.

D Skjenke- og serveringsbevillinger

- Ved behandlingen av slike saker skal helse- og sosialpolitiske så vel som næringspolitiske hensyn vektlegges.

5 Kommunen som arbeidsgiver

5.1 Mål for personalpolitikken

- Vedtatt arbeidsgiverdokument skal legges til grunn for kommunens personalpolitikk
- Kommunen skal føre en personalpolitikk som gir god trivsel.
- Kommunen må videreutvikles til å bli en stadig mer profesjonell og effektiv serviceorganisasjon.
- Arbeidstakere skal få anledning til å holde seg faglig à jour gjennom nødvendige kurs og etterutdanning.
- Det skal utarbeides opplærings- og utviklingsplaner som ivaretar arbeidsgivers og medarbeidernes behov for kompetanseutvikling.
- Seniorpolitikk skal ha spesielt fokus.

5.2 Strategier (retningslinjer for virksomheten)

- Alle avgjørelser i personalsaker skal tas på administrativt nivå i tråd med delegasjonsreglementet.

- Helse, miljø- og sikkerhetstiltak (HMS-tiltak) skal prioriteres høyt og settes i system.
- Større utviklingsarbeid skal skje prosjektbasert.
- Omstillingsprosesser skal gjennomføres smidig på en måte som ivaretar de ansattes rettigheter på en betryggende måte. Måloppnåelsen skal evalueres løpende, og eventuelle forbedringstiltak iverksettes.

6 Kommunen som eiendomsforvalter

6.1 Mål for eiendomsforvaltningen

- Barn og personale skal sikres gode arbeidsforhold i egnede lokaler.
- Beboere i kommunale institusjoner og boliger skal ha et godt bomiljø.
- Kommunens bygninger og eiendommer skal vedlikeholdes slik at standarden ikke forringes.
- Det skal legges stil rette for mest mulig bruk av vannbåren varme og bioenergi i kommunens egne bygg.
- Lunner kirkelige fellesråd skal sikres midler til forsvarlig vedlikehold av kirkene i kommunen (Lunner kirke, Oppdalen kapell, Grua kirke og Harestua kapell).

6.2 Strategier (retningslinjer for virksomheten)

6.2.1 Kommunale bygninger benyttet i tjenesteproduksjonen

- Det skal utarbeides en vedlikeholdsplan for alle bygninger og utearealer som rulleres årlig.

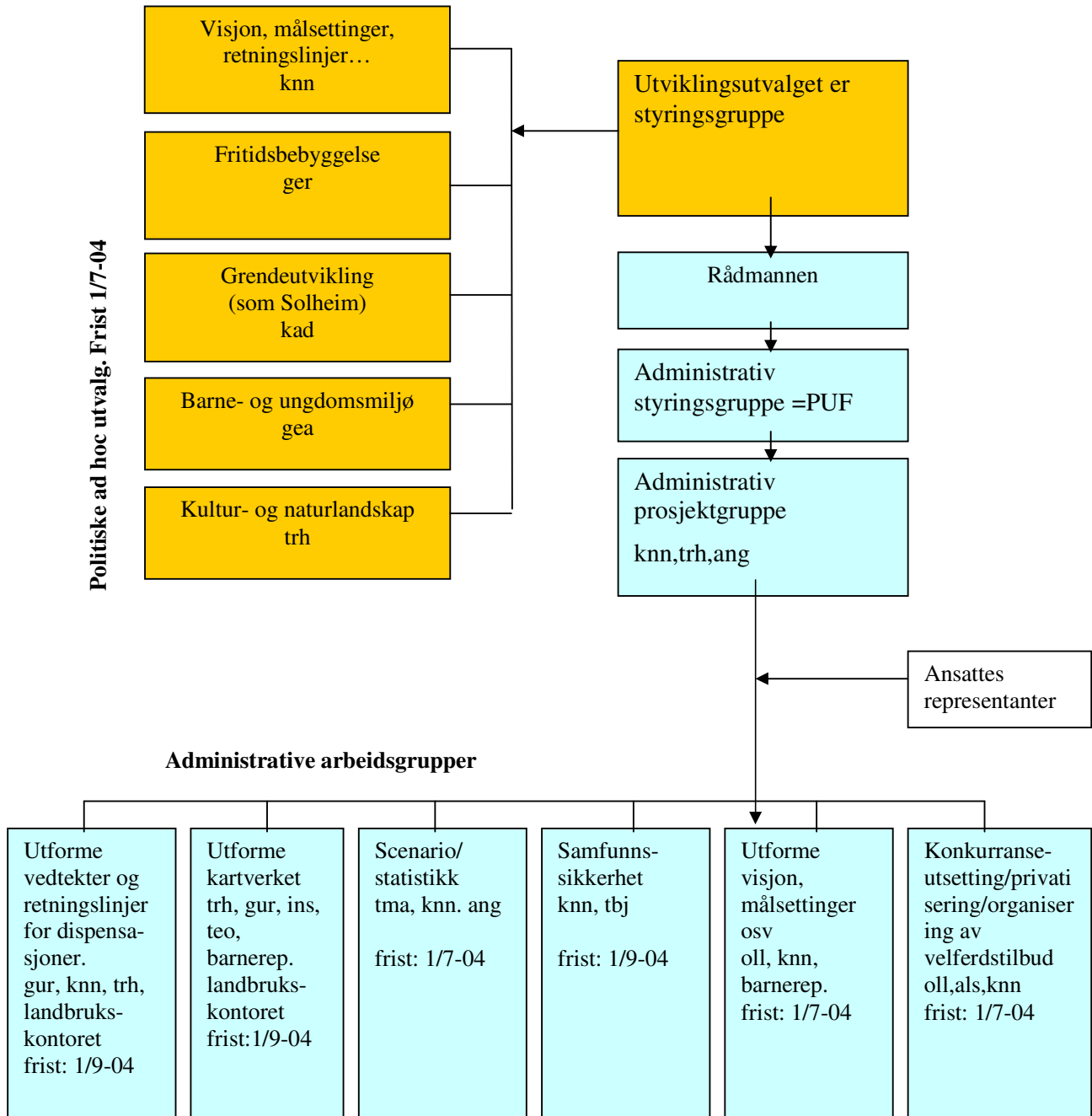
6.2.2 Kommunale boliger

- Av hensyn til de boligsøkende bør alle offentlige boliger for vanskeligstilte samles på en hånd.
- Kommunen bør legge til rette for boligtilbud til unge som ønsker å etablere seg, og til eldre som ønsker en enklere botilværelse enn ansvar for store hus.

6.2.3 Andre eiendommer

- Bebygde kommunale eiendommer som ikke benyttes i tjenesteproduksjonen, bør selges.
- Ubebygde kommunale eiendommer som er regulert til bolig- eller næringsformål vurderes utbygd i regi av kommunen selv eller et kommunalt foretak (KF), eventuelt selges til private med vilkår om utbygging.

Kommuneplan 2005 – 2016 Organisering av arbeidet.

Roa, 06.01.04

Lunner kommune i år 2016

Scenario er et alternativ til prognose. Trender blir ofte brutt, og da er prognoser lite egnet. Fordi vi lever i tider med mye trendbrudd er scenarioskriving blitt populært. Men, det må poengteres, scenarioskriving er ikke planlegging. Det er ikke mulig å tegne opp detaljerte trekk for utviklingen.

Jeg mener vi skal bruke lite ressurser på å analysere statistikk og utarbeide prognoser i denne kommuneplanrevideringen. Beskrivelse av status er selvfølgelig nyttig, men dette kan i stor grad hentes fra handlingsplanen.

1 Scenario 1

Effektiv-kommunen (Knut)

Jeg har nettopp blitt pensjonist og bor i Hadeland kommune. Det ble sammenslåing med Gran fra 2008, og de fleste ser ut til å være fornøyd med det. Jevnaker protesterte på navnet, men ga seg og er nå med i Ringerike kommune. I kommunestyret er det en tendens til drakamp mellom politikere fra de tidligere kommune. De folkevalgte har fremdeles en tendens til å representere Gran/Lunner, og ikke partiene. Men sånn er det bare; det er jo et lokaldemokrati vi snakker om...

Det er rart å tenke tilbake på diskusjonen om kommunesammenslåing som var i midten av 2000-årene. Den ble ikke så lang som ventet i Lunner. Beregninger viste klart at det var gode penger å spare, og geografien gjorde egentlig saken nokså opplagt. Konklusjonen kom fort, uten folkeavstemming. Nå i ettertid er det ikke så lett å kontrollere hvor mye penger som i virkeligheter er spart, men de aller fleste er faktisk enige om at beregningene var nokså riktige! Vi gjorde det riktige.

På den politiske arena har høyresiden gått klart fram, og politikken i kommunestyrene har nok vært preget en god del av dette i mange år.

Befolkningsveksten den siste 12-års periode har stagnerte i forhold til forrige periode. Ingen spesielle virkemidler er satt inn for å øke veksten, og nå bor det er 8.700 i tidligere Lunner (0,2 % vekst pr år i gjennomsnitt siden 2004).

Nærheten til de tjenestene som var sammenslått på forhånd (landbruk, kultur, areal...), er gjenopprettet. Rådhuset ligger sentralt til i nærheten av det nye riksvegkrysset rett syd for Vassenden. Ombygging av Granstunet var et alternativ, men det var behov for å beholde kjøpesenteret.

Det er høy søknad til ledige stillinger i kommunen, da vi oppleves å representere et spennende faglig miljø. Dessverre har antall pendlere til Oslo-området fortsatt å øke. Det har fremdeles ikke lyktes å få større etableringer og arbeidsplasser i regionen. Tvert i mot, har en del arbeidsplasser har gått tapt. På den annen side har andelen av pendling som må kalles byrdefull, gått ned, da flere har fått jobb rett på andre siden av åsen.

Mange planlagte boligfelt er blitt liggende. Andelen av eldre har økt. Selv om endring av skolestrukturen (Solheim) har gitt en viss effekt, er kommuneøkonomien fremdeles dårlig. Det er ikke penger til mer enn det absolutt nødvendige. Bygging av kulturhus og større idrettsanlegg på Frøystad er fremdeles helt i det blå. Det er klar stagnasjon i grendemiljøene på Grindvoll og i Nordre Oppdalen.

Fritt skolevalg er innført. Kommunene fastsetter skatteøret selv, og Hadeland kommune har satt det lavere enn andre. Det er satset på konkurranseutsetting i stor stil. Sykehjemmet drives på lik linje med rengjøring og vaktmestertjenester av private. Brukerne er stort sett fornøyde. Det samme gjelder veivedlikehold og VA. Sykehjemmet leverer nå også rehabiliteringstjenester innenfor samme budsjettramme. Staten har tatt over psykiatritjenestene.

Etter sammenslåingen har Hadeland kommune tatt over den videregående skolen som er sentralisert til Roa. Fylkeskommunen er for øvrig lagt ned. Rv4 er bygd. Kommunen driver utvilsom effektivt, men gevinsten er inndratt av staten som har gitt generell skattelette.

Folk trives fremdeles godt med å bo på Hadeland. Men manglene kommunalt engasjement innen kultur, idrett og andre "ikke-lovpålagte" områder skaper en viss irritasjon blant mange innbyggere. Folk er lei dugnad. Frivillige lag og foreninger blomster ennå, men ikke i samme grad som før. Ildsjelene har en tendens til å slukne.

Det har ikke vært mye utbygging. Natur- og kulturlandskapet er derfor godt bevart. Det er rike muligheter til friluftsliv, men det har ikke vært penger til tilretteleggig av for eksempel løyper, utfartsparkering og service- anlegg. Hensynet til bærekraft er bevart.

2 Scenario 2

Utviklingskommunen (Anne)

Jeg kan huske historiefortellerne i kommunen den gang jeg var forholdsvis ung og nytilsatt på begynnelsen av 1980-tallet. Den gangen så de tilbake og hadde opplevd svært store endringer i den kommunale virksomheten. Fra å ha en administrasjon på tre personer var vi den gang blitt ganske mange. Allikevel var det slik at vi hadde god oversikt over det meste som skjedde i kommunen.

Når jeg nå har kommet opp i over 30 års tjenestetid i kommunen selv, så er det virkelig skjedd store endringer også i denne perioden. Vi hadde de første årene stor vekst i det offentlige. Vi fikk økte oppgaver med dertil økte inntekter fra staten. Ikke alle omlegginger var like populære, men slik er jo livet. Noen trangere perioder var det også. Dette førte bl.a. til at vi var ganske aktive når det gjaldt omorganisering. Både det såkalte pilotprosjektet rundt 1990 og det administrative omstillingsprosjektet ved århundreskiftet husker mange av oss godt. Vi skulle prøve å spare penger på disse prosjektene. Etter det siste av disse prosjektene gikk vi inn i en fase hvor interkommunale samarbeidsprosjekter ble svært utviklet. Vi hadde for eksempel PPT, vannverk, renovasjonsordning, landbrukskontor,

brannvesen, ambulanse, kulturkontor, voksenopplæring og flyktningetjeneste. Det var særlig Gran kommune vi hadde det meste samarbeidet med den gangen også.

Slik jeg ser det, så ble det Erna Solberg og hennes framstøt som har hatt stor betydning for den seinere utviklingen i Lunner kommune. Hennes målsettinger om færre kommuner og effektivisering av kommunalt forvaltningsnivå fikk på en måte fart i sakene. Men, det var jammen ikke enkelt å se hvordan vi skulle gripe an utfordringene den gangen. Hvilken ende skulle vi begynne med. Det utstrakte samarbeidet mellom Gran og Lunner kommune på mange administrative områder ble til nettopp i denne perioden. I dag har vi samarbeid innen oppgaver som regnskap, lønn, skatt, IKT, kontorstøtte og personal. Det var nok bruken av utviklingsmidler og det at vi fikk bredbånd som satte fart i det den gangen.

Og så midt opp i det hele var kommunesammenslåing virkelig satt på dagsordenen. Jeg kan huske at daværende ordførere i Gran og Lunner så for seg kun to kommuner på Hadeland ved kommunevalget i 2007. De fikk jo på sett og vis rett, selv om det tok litt lenger tid og ble litt annerledes. At Gran og Lunner i dag er egne kommuner mens Jevnaker er slått sammen med Ringerike var ikke akkurat framtidspildet den gangen.

Folkeavstemmingen i Lunner, hvor motstanden mot kommunesammenslåing vant fram, ble nok allikevel det som i ettertid har vært avgjørende for de siste 12 års utvikling i Lunner kommune. Nettopp det at vi istedenfor kommunesammenslåing gjorde andre valg for utviklingen av kommunen.

Vi slet fryktelig med økonomien på det tidspunktet. Det var det ene året etter det andre med negativt driftsresultat. Når vi heller ikke ville slå oss sammen med Gran, så måtte vi finne på noe. Jeg tror det var dette som gjorde at vi la om kursen. Tilfeldighetene gjorde også at det var flere aktuelle saker oppe akkurat da. Lunnerprosjektet, omlegging av RV4, skolestruktur og revisjon av kommuneplanen. De politiske partiene prøvde virkelig den gangen å omsette sine målsettinger om økonomisk handlefrihet, god ressurstilgang i skolen og trygghet for eldre og syke til virkelighet. At vi klarte å gjøre de valg som den gang ble gjort, bygger nok som sagt delvis på tilfeldigheter, men også mot og vilje hos politikerne til å prioritere.

At RV4 ble lagt utenfor Roa sentrum og Sand var selvfølgelig viktig. Dette hadde allikevel ikke blitt hva vi nå ser uten de andre politiske beslutningene som ble tatt. Roa har, etter uendelig mange års målsetting om å bli kommunesentrum, faktisk blitt det. Årsaken til dette tror jeg er at vi isteden for å konkurrere med Vassenden som forretningssentrum, satset alternativt. Måten vi har klart å kombinere kultur, aktiviteter og næringsliv, gjør nok Roa til det attraktive sentrum vi har i dag.

Det var mange og lange diskusjoner før vi valgte strategien den gang. Valget om å skape Lunner om til et rekreasjons- og boområde med stor økning i antall hytter har selvfølgelig gått noe ut over det uberørte naturmiljøet vi før hadde i Lunner. I forbindelse med at det ble lagt ut store tomtefelter i områdene Grua, Roa og Solheim var det en del konflikter i forhold til landbruksnæringen. Mange vil nok betegne denne utviklingen som lite bærekraftig, og det er klart at vi gjorde noen valg som får betydning for kommende generasjoner.

De nevnte tomtefelt og Jarenbanen slik den ble etter privatiseringen hadde stor betydning for at vi igjen fikk befolkningsvekst i Lunner. En jernbaneforbindelse med 25 minutters reisetid til Oslo S. er for mange ingen byrdefull pendling. Mange har i dag sitt arbeid i Gardermoen-området. Vi har hatt en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 1,2 % de siste 10 årene. Dette

har gitt en positiv uttelling på inntektssiden og noen nye arbeidsplasser innen handel, service og det offentlige.

Befolkningsøkningen er nok hovedårsaken til at vår økonomi er bedre enn den var rundt år 2000. At vi nå har forpliktende forhandlinger med staten har også vært av betydning. Erna fikk redusert antall kommuner ned til 100 stykker, og var derfor villig å endre konsultasjonsordningen til forhandlinger med gjensidige forpliktelser. I ettertid tror jeg dette har vært viktigere enn at kommunenivået ble grunnlovsfestet.

Når jeg tenker tilbake nå, så kan jeg ikke la være å tenke på skolestrukturdiskusjonene vi har hatt. Det er vel ikke mange i dag som vil tilbake til skoler i hver krok. Solheimskolen slik den er i dag, bidrar muligens til at folk ønsker å komme til Lunner. Prosjektet med elevaktiv skole gjorde denne skoleetableringen så pass vellykket. Mange fryktet den gang diskusjonene gikk, at endringer i skolestrukturen i hvert fall ville legge Grindvoll og Nordre Oppdalen øde. Så feil gikk det altså an å ta. Den "kretsen" som har fått negativ endring er nok Lunby. De kom liksom aldri på banen i forhold til å videreutvikle seg uten skole i grenda. Ja, ja, vi har fortsatt våre utfordringer når det gjelder skole. Med våre 9800 innbyggere og skole på Solheim, Roa, Grua og Harestua så er det ikke ledig kapasitet. Dette kjenner vi fra årets arbeid med handlingsprogrammet. Barnehagedekningen har vi klart å opprettholde som følge av de inngåtte utbyggingsavtalene.

Jeg kan huske den gang vi etablerte felles kulturkontor med Gran kommune. Det var ikke rare bevilgningene vi hadde på kultur. Jeg tror vi lå omtrent på 50 % av gjennomsnittet i landet. Vi kan være litt mer stolte av situasjonen slik den er i dag. Etableringen av golfbaner både på Harestua og Grindvoll møtte en del motstand, og selv om det har noen klare negative sider, oppleves det av de fleste som positivt. For Grindvoll har det vært viktig i forhold til at grenda har blomstret. Mange folk bruker de nye gang- og sykkelstiene, og mange av oss setter pris på et godt utviklet løypenett om vinteren. Dette påfører selvfølgelig naturen i nærmiljøet slitasje, og vi er kanskje ikke nok bevisst de unike forekomstene vi har av verdifull fauna vi bør ivareta.

De valgene vi har gjort, både når det gjelder etableringer og bruk av kulturmidler har vært med på å legge til rette for gode ungdomsmiljøer rundt i kommunen. De tilbudene vi har er varierte, og vi har gjennom aktivt arbeid en nulltoleranse i forhold til narkotika.

Det har vært spennende å få følge utviklingen i kommunen i alle de år jeg har arbeidet der. Både gjennom mitt arbeid, men også en periode som politiker, opplever jeg at lokaldemokratiet er viktig. Den politiske styringen vi har mistet som følge av at mange oppgaver er overført til interkommunalt samarbeid, har vi vunnet igjen fordi vi har maktet å ta strategiske valg. Apropos det, av og til lurer jeg på forskjellen av interkommunalt samarbeid og kjøp av tjenester. Musikkskolen og rehabiliteringstjenesten, der vi kjøper tjenester fra Gran kommune, fungerer like bra som de interkommunale samarbeidende.

Jeg vet at ikke alle er fornøyd med den utviklingen vi har hatt i Lunner de siste årene. Den vekst og de tjenestetilbud vi har fått til har kanskje kostet for mye i forhold til at utviklingen skal være bærekraftig. Utviklingen har som følge av nedbygging og økt bruk gått ut over kulturlandskapet og friluftsområdene. Jeg har ikke tenkt å konkludere med verken det ene eller det andre. Her har vi hatt politikere som har klart å prioritere og de valg som er gjort har hatt svært mange positive sider.

3 Scenario 3

Nærhetskommunen (Tore)

Det er torsdag, en vakker maidaag, og tenk, her er vi. Det gikk som politikerne ville! Vi er alle blitt Hadelendinger, og selv om mange savnet å kalle seg Lunbyinger, ser det nå ut til at navnevalget smaker godt. Vi bor i en stor kommune med 24.000 innbyggere, som har vært i gjennom en periode med relativt god befolkningsvekst - 1 % i gjennomsnitt. At vi ikke har vokst mer skyldes nok innføringen av eiendomskatten og den konsekvente bruken av utbyggingsavtaler. De siste årene har jo den økte befolkningsvekst skapte endringer sør i bygda. Harestua er utbygd i alle retninger, og man ser at oppblomstringen av næringsliv kan bety noe for en ny sentrumsutvikling. Min opplevelse er allikevel at god arealpolitikk har redusert skadene, dvs vi er fremdeles på landet, byen har ikke inntatt Nordmarka i nord. Hadeland kommune syntes jeg har klart å opprettholde sitt kulturlandskap. Det skal senterpartiets ha, deres ønsker er videreført.

Nå gikk det vel som mange tenkte den gang, Gran og Lunner kommuner er slått sammen, mens Jevnaker valgte å gå til Ringerike. Vi fikk også en grenseforskyvning, dvs at de som bor på vestsiden av Randsfjorden ble med over i Ringerike, mens de som bodde øst for Jevnaker sentrum ble med inn i Hadeland kommune. Og dere husker det vel dere også, stortinget ble ikke opplevd å ta ansvaret som folkevalgte, derfor valgte lokalpolitikkerne her å tegne kartet selv, og gjennomføre det! Blandingen av støy og stolthet/respekt har jeg ikke sett siden. Men det gav noe, en oppvåkning. Og aldri har vel flere engasjert seg i lokalpolitikken etterpå. Ja det vet jo dere alt om!! Husker dere tiden tilbake til 2003, da dere skulle finne folk til å stille på listene.... Folkeavstemming har ikke siden vært på kartet her i Hadeland, men forpliktende dialog, ja det kan vi!

Nå var det jo flere av dere som fryktet fremtiden, og spesielt mulighetene for grendene til å overleve som sterke oppvekststeder. Men se! Det hjalp nok at i forbindelse med kommunesammenslåingen ble det bestemt tiltak for å styrke grendemiljøene i begge kommunene. Tjenestetilbudet innen helse og omsorg er jo organisert i sju geografiske soner, noe som gir klart bedre nærhet mellom brukerne og de som utformer og gjennomfører. Men mye av æren kan nok tilkalles de som fikk gjennomført Lunner kommunes tverrfaglig studie og klarte å smitte det over på kulturen i tidligere Gran kommune. Den forpliktende dialogen som vi innførte i 2005, med innbyggerne i de ulike sonene, lærte ikke Erna før i 2008. Rart at KS klarte å tro på dette så lenge. At stortinget da ikke klarte å få på plass kommuner i grunnloven før i forfjor, ja fremdeles synes jeg det er trist. Nå har vi jo som i 2007 tre soner, Harestua, Grua og Solheim, i tillegg til fire i tidligere Gran.

Skolestrukturen etter etablering av Solheim i 2006, er bevart selv om kommunene er slått sammen. Etter at vi tok over den videregående skolen i 2007, har vi jo fått til et helhetlig skoleløp som mange i Norge har vært innom for å kikke på. Det er vel trolig at vi snart får en læreplan for hele løpet. Artig at mye av dette kommer fra Harestua og Roa ungdomsskoler! At vi tok et initiativ som skoleeiere og innførte "kvalitetsreformen før stortinget klarte å bestemme seg, var spennende, og tok skolene våre et langt skritt i å sette eleven og deres foresatte i fokus, men en lærer som vårt viktigste verktøy og klare virkemiddel for å lykkes. Skolestrukturdebatten fant jo sin solide beslutning i 2004, og siden har vi ikke hatt noen omkamp da Grindvoll, Lunby og Fagertun fant sin lokale tilhørighet på Solheim. At Nordre

starter egen privat skole, det skapte jo litt støy når det skjedde, har siden bare vært med å berike utviklingen for øvrig.

Kvaliteten på tjenestetilbudet til innbyggerne har utvilsomt blitt bedre på grunn av større og mer stabile fagmiljø. Vi har bedre greie på det vi holder på med, både i brede og dybde. Min opplevelse er at innbyggerne ser det og er fornøyde med det.

Husker dere diskusjonen om hvor administrasjonen skulle ligge? Og så glemte man at hvor man er fysisk, ikke betyr noe lengre. At vi 2005 fikk bredbånd, og skjønnte bruken? Etter en del innkjøringsproblemer fungerer jo nå administrasjonen bra. Begge rådhusene er i bruk, men noe plass er blitt ledig og leies ut.

Som de fleste trodde, gav sammenslåingen en del ekstraordinære utgifter. På den annen side så jo også stortingen at alt i Norge ikke er som Oslo, og at det markedet som finnes der ikke er over alt. Og at konkurranse på tjenester som omsorg og læring ikke gir penger spart. En forutsigbar økonomi, slik vi har opplevd å ha siden 2008, og som bygde på at man ble enige om hva stortingets forventinger kostet, har betydd mye. Min opplevelse er at vi nå har en sunn økonomi. Kanskje mest fordi det vi nå klarer å bedre gjennom effektivitet, nytenkning og samordning med andre beholdes i kommunen. Det skal KS ha. Forpliktelsen går nå begge veier.

Et eksempel på det er vel barnehagereformen, som man jobbet med for ti år siden. Den ble jo vellykket til slutt, når stortinget skjønnte at man måtte gjøre dette sammen med kommunene i et godt samarbeid. Siden da har vi jo hatt full dekning av plasser der de ønskes.

For meg har det største som har skjedd de siste 10 årene vært vår evne til å søke nærhet, til å se hvordan den enkelte har det og ta det opp i oss. Aldri har så mange i Hadeland kommune engasjert seg i sitt nærmiljø, og opplevd at kommunen legger til rette for det. Det kan hende at dette på den ene siden koster noe mer enn andre løsninger, men så får vi det igjen på trivsel og for eksempel gjennom at naboene bryr seg. Jeg opplever jo at vi har fått til det som var den store visjonen i 2006, "det trengs en grend for å oppdra et barn" Det kan jo hende at vi gjør noe med å samordne rehabiliteringen, men det har vi snakket om i flere år. Foreløpig har det ikke vært gjennomført store strukturendringer innen institusjonsomsorgen (sykehjem). Men det er stadig diskusjoner om en skal ta ut mer gevinst av kommunesammenslåingen på denne måten. Det er også diskusjon om skolekretsene i grenseområdene mellom de to tidligere kommunene. Mitt syn er jo at det frie skolevalget vi innførte i 2008, hvor de som bor nærmest her fortrinn, har laget en smidighet som fremdeles er nok. Og driftstyrene, som tok over for SU i 2006, er jo samlet i mot en endring. Vi får se....

Grendeutvalg, brukerstyrer og andre forpliktende dialoger ble jo tydeligst gjennom at vi startet med etisk budsjettprosess for fire år siden. Hvordan vi skal tolke at kommunestyret er blitt mer fjernt for innbyggerne, vet jeg ikke, men det ser ut som lokalt er blitt viktigere enn kommunen. Kommunestyret møter jo nå bare fire ganger i året, og trekker de lange linjene, mens det er formannskapet som er blitt styringsgruppe for det lokale selvstyre. Man kan nesten kalle det lokalparlamentarisme. Det er nært det. Nærdemokrati uten tabloid.

Tenk at vi er blitt kulturkommunen Hadeland. Det gir økt livskvalitet til de som bor her, helt sikkert. Etter mitt syn kommer det klart frem i endringen vi har sett i opplevd brukervirkelighet som vi får frem hvert år. Kanskje var det at hvert grendemiljø har sitt eget kulturhus, vedlikeholdt av kommunen det som fikk det hele i gang. Lekeplassen som hver sone også fikk, fotballforbundet kalte de visst ballbinger, var også et stor løft for barn og unge. Det hjalp jo også at storstua er bygd på Roa i tilknytning til Hadeland videregående skole. Frivillige lag og foreninger får økt støtte og tilrettelegging (kanskje det viktigste), og merenergien dette gir har smittet over til en generell holdning i bygda. Man kan vel si at visjonen om at å bo i Hadeland kommune gir livet glede og mening, som kom frem gjennom en felles prosess for ti år siden, er blitt virkelighet.

Selv om mye ser bra ut, er det en ting vi må erkjenne her vi står. Vi har ikke lyktes med å tilnærme oss og lage gode løsninger for ungdommen. Det ser ikke ut til at vårt felles fokus på nærhet og bærekraft av et grendesamfunn gir det svaret som ungdommen ønsker. Min opplevelse i dag er av vi har misforstått behovet, vi har gitt tilbud om løsning i grender, men urbanisering til ungdommen gav andre ønsker.

Bare en liten sak, vi er med i EU, og har vært det lenge.... Men annen forskjell enn da vi var med i EØS og at Euroen er mynten, er ikke lett å se. OK, vi får litt ekstra støtte til sauebønder, og så er det visstnok et opplegg knyttet til bevaring av hvite kirker i mur.